

263360

COLOKJEVE INFORMACIJE

maj 1974

št. 5

leto 3.

OBVEŠČANJE – ČIGAVA SKRB

Nenehno poudarjamo, kako pomembno je obveščanje v samoupravnem urejanju odnosov. Žal preveč govorimo in premalo naredimo. Vsi se zavedamo pomembnosti obveščanja, vendar smo vsaj malo pripomogli, da bi Colorjeve informacije postale glasilo nas vseh?

Vedno poudarjamo, kako napak bi bilo, če bi sprejeli centralistično obliko obveščanja. Ne moremo se zadovoljiti s tem, da bi nas posameznik ali neka služba obveščala o vsem, kar se dogaja v delovnem kolektivu. Tak način ponavadi pripelje v neobjektivnost in enostranskost. Ker nimamo službe za informiranje, ki bi vzklajevala izmenjavo informacij, mora informiranje potekati v obeh smereh - iz vodstva in samoupravnih organov in obratno. To bi moralo priti prav sedaj v redno prakso, ko uvajamo neposredne oblike samoupravljanja. Delavec - samoupravljalec mora čutiti svojo pomembnost v samoupravnih odnosih. Mora povedati svoja mišljenja in hotenja, sicer je besedičenje o neposrednem odločanju prazna fraza, zavajanje sebe in drugih.

To pisanje sicer ni opravičevanje pred bralci zaradi morebitne kritike našega glasila. Zaenkrat smo deležni pohval tako znotraj našega delokroga kot tudi zunaj, toda misel pelje naprej. Treba bo izboljšati, popestriti naše glasilo. Vendar - kako? Večina samo čaka, da vas bo nekdo "informiral" ter molče spremljate čtivo v glasilu. Nobene ideje, nobenega pisma, uredništvu, nobenega pojasnila, le včasih slišimo koga: "To pa bi bilo za v časopis!" Toda, ko hočeš zares zvedeti kaj več o stvari, pa ni več "za v časopis".

Mislím, da vzrok za nesodelovanje ni samo v tem, da večina ni veščá pisanja. Tudi tisti, ki pišemo, nismo ne pisatelji ne poklicni novinarji. Vsi smo amaterji, zato pa imamo v tiskarni ljudi, ki znajo naše pisanje lepo spraviti v obliko, za katero smo se odločili. Zdi se mi, da smo premalo zavzeti, da vse preveč čakamo na nekoga drugega, ki naj namesto nas pove tisto, kar bi radi izvedeli ali povedali sami!

Večkrat smo že poudarili, da samo člani uredniškega odbora ne morejo prevzeti skrb za pisanje v naše glasilo. Zaradi službenih obveznosti smo vsi po vrsti na tesnem s prostim časom. Ali se vam ne zdi krivično, da mora samo nekaj članov našega, številčno precej močnega kolektiva, stalno bedeti nad izdajo našega glasila? Težko je biti vedno pri izvoru dogodkov, vesti, posebno še, če te najodgovornejši ne povabijo zraven, niti niso toliko uvidevni, da bi vsaj povedali, kaj se je dogajalo, če že ne napišejo sami.

Toliko sem hotel napisati, in nič več! Kaj, ko bi vzeli to pisanje zares? Le kam bomo spravili vse to vaše pisanje? Vendar ni bojazni. Zato pa: vzemite pero v roke, saj bo šlo!

glavni urednik

PRIJETNO DOŽIVETJE

Letošnje srečanje jubilarov - naših dolgoletnih sodelavcev je bilo nadvse prijetno. V petek, 26. aprila ob 12. uri je bila najprej svečana seja delavskega sveta, na kateri je generalni direktor Miloš Gabrijel seznanil prisotne z razvojem podjetja v zadnjih letih. Sledila je podelitev priznanj in nagrad, nato pa tovariško srečanje v Pensionu Kanu.

Priznanje za 30-letno sodelovanje Draganu Burlič-u, dipl. oec. ...

in enako priznanje za Jožeta Bukovca, komercialnega direktorja

Majdi Čuček za 20-letno sodelovanje ...

in Anici Bukovec tudi za 20-letno sodelovanje ...

Janez Novak je že med "desetletniki" ...

Cirila Korinšek tudi ...

Danijel Belec pa je ravno za desetletnico nosil gips na nogi

"Drugi polčas" v Kanuju je minil v prijetnem razpoloženju.

VOLITVE DELEGACIJ

Precej časa je sicer že minilo od dneva, ko so bile v Colorju izvedene volitve za delegacijo zborov družbeno političnih skupnosti. To pa ne more biti razlog, da ne bi o volitvah in o postopku na volitvah razpravljali in zavzeli določena stališča.

Kot je znano, je v naši delovni organizaciji bilo na volilnem seznamu 518 volilnih upravičencev. Volilo je 464 volilnih upravičencev oz. 89,6%, ni pa volilo 54 delavcev kar predstavlja 10,4%. Ker je procent udeležbe na volitvah po mnenju družbeno političnih organizacij občinske skupščine, to je občinskega komiteja zveze komunistov, občinskega sveta zveze sindikatov in občinskega sveta socialistične zveze delovnega ljudstva - premajhen, je prav, da o posameznih izostankih obširneje spregovorimo.

Te volitve so bile namreč prve volitve po sprejetju nove ustave in prvič v zgodovini smo na dan 28.3.1974 volili naše delegate, ki bodo po delegatskem sistemu zastopali naše interese v družbeno političnih skupnostih. Volilna pravica, ki jo proklamira nova ustava pa ni zgolj samo pravica slehernega občana in proizvajalca, ampak je predvsem dolžnost, da vsakdo, ki ima volilno pravico, aktivno sodeluje pri določanju tistih, ki bodo v njihovem imenu odločali.

Zato analizirajmo tistih 10,4% oz. tistih 54 delavcev, ki niso volili. Na dan 28.3.1974 je bilo 16 delavcev oz. 3,3% delavcev v bolniškem staležu, 21 delavcev oz. 4% pa jih je bilo na letnem dopustu, 6 žena je bilo na porodniškem dopustu, kar predstavlja 1,2%, službeno odsotnih je bilo 5 oz. 1% delavcev in neopravičeno odsotnih 6 oz. 1,2%.

O delavcih, ki niso volili, ker so bili na bolniškem, letnem ali porodniškem dopustu, ne moremo razpravljati češ da so krivi za nizek procent udeležbe na volitvah. Tolikšna odsotnost zaradi posameznih dopustov narekuje volilnim komisijam, ki bodo v naslednjih letih pripravljale in odgovarjale za izvedbo volitev, da bodo prožnejše pristopile k izvedbi volitev ter z agitacijami in drugimi znanimi načini pozvale tudi take bolnike, ki so gibljivi, da bodo prišli na volišče, isto pa naj bi veljalo za delavce, ki so tisti dan na letnem dopustu. Celo v letošnjem letu smo zabeležili nekaj primerov (Mali Bojan), ki so prišli na volitve, kljub temu da so bili na letnem dopustu.

Žal pa lahko z veliko ogorčenostjo ugotavljamo, da je bilo službeno odsotnih 5 delavcev ali 1%, kot smo že navedli. Smatramo, da so politično odgovorni za te delavce tisti, ki so jih poslali na službeno pot na tak dan in da bo moral sekretariat Osnovne organizacije o posameznih primerih razpravljati. Povsem logično je, da so nekatera službena potovanja, ki jih zaradi narave dela ni mogoče odlašati. Še bolj znano pa je dejstvo, da posameznik, ki mora biti odsoten na tak dan, lahko voli en dan poprej in v zaprti kuverti odda volilni komisiji svojo glasovnico.

Najhujša politična odgovornost pa zadene delavce, ki

so bili na delovnih mestih v tovarni, pa niso prišli na volišče kljub temu, da ni mogoč izgovor, da niso vedeli za volitve. Pred tovarno so namreč visele zastave, v samih prostorih tovarne pa so bili na vidnih mestih obešeni plakati, ki so pozivali na volitve. Poleg tega so predstavniki družbeno političnih organizacij v tovarni, ki so se zavedali politične odgovornosti za izvedbo volitev, na dan volitev že ob 7.00 uri zjutraj pozvali po pravni poti vse direktorje sektorjev, naj s svojimi oddelkovodji in vodji oddelkov prepričajo oz. povabijo in opozorijo vse delavce na dolžnost volitev.

Predstavniki družbeno političnih organizacij so se za tak korak odločili ne zaradi tega, ker so predvidevali morebiten neupravičen izostanek, ampak predvsem zato, da bi bil odstotek volilnih upravičencev, ki bi glasovali do 9.00 ure, čimvečji. Ob tej uri je bilo namreč potrebno sporočiti občinski volilni komisiji procent udeležbe na posameznih voliščih. In ker naša tovarna slovi pri vseh zunanjih forumih kot tovarna, kjer je samoupravljanje izredno dobro razvito in kjer družbeno politične organizacije zares aktivno delujejo, je bil ta poseg upravičen in nujen.

Neopravičeno so izostali z volišča sledeči delavci:

Drašler Anton
Kušar Matilda
Lazić Boris
Lenardič Branimir
Rebolj Stašo
Šunko Rudolf

Brez dvoma lahko ugotavljamo, da za te delavce ne bi smelo biti prostora v naši delovni skupnosti in da bi jim zaradi odsotnosti na volitvah lahko mirno povedali, da njihovega sodelovanja v kolektivu ne želimo več. Vendar pa je to morda le prenapla odločitev in bo verjetno v tem primeru primernejša drugačna pot.

Kdor ne izvršuje z ustavo začetih dolžnosti, kdor bojkotira volitve ali podobne manifestacije politične pripadnosti, prav gotovo ni najboljši delavec na svojem delovnem mestu, predvsem pa nima namena aktivno posegati v samoupravno urejanje pravic delavcev. Ni pa izključeno, da ti delavci niso prišli na volitve zato, ker o pravicah in dolžnostih niso bili dovolj poučeni. Zato smatramo, da bo sekretariat Osnovne organizacije ZK in Izvršni odbor sindikalne organizacije, ko bosta o teh negativnih pojavih razpravljala, zavzel stališče, da je treba navedene delavce pridobiti za tvorno delo v podjetju, predvsem pa jih poučiti o tem, da marsikaj, kar na videz izgleda samo pravica, ni samo pravica ampak tudi dolžnost.

DELEGATSKI IN SKUPŠČINSKI SISTEM

Po novi ustavi je delovni človek v združenem delu temeljni nosilec družbeno-ekonomskega in političnega sistema. Tak položaj uresničujejo delovni ljudje, organizirani v temeljnih samoupravnih skupnostih, v družbeno-političnih organizacijah, društvih in drugih združenjih.

Naš celotni samoupravni sistem sloni po novem na delegatski osnovi. Delegatski sistem ne velja le za samoupravno urejanje medsebojnih odnosov v organizacijah združenega dela, ampak tudi v novem skupščinskem sistemu. Po novem v skupščinah - tako občinskih kot republiških in zvezni, ni več poslancev in odbornikov, temveč delegati in delegacije. Na videz ni bistvene razlike med odbornikom in delegatom, vendar gre za veliko vsebinsko spremembo.

Doslej so bili odborniki in poslanci bolj ali manj samostojni in neodgovorni. Razpravljali in glasovali so v glavnem po svoji vesti, s takim ali drugačnim osebnim prepričanjem. Volilcem, ki so jih volili v posamezna predstavniška telesa, niso bili dolžni polagati računov o svojem delu. Redko kje so koga vprašali, kako je zastopal njihovo sredino, kako je glasoval in razpravljajal. Še bolj poredko se je dogajalo, da bi se odbornik ali poslanec po izvolitvi pojavil med volilci ali da bi poročal o svojem delu. In kar je najvažnejše - skoraj nikoli se odborniki niso posvetovali z volilci o tem, kako naj nastopajo in glasujejo v posameznih primerih.

V praksi se je pogosto dogajalo tudi to, da so bili odborniki in poslanci vedno isti ljudje. Nekateri so po več let zapored hodili na seje raznih skupščin, še pogosteje pa neodgovorno na seje niso niti prihajali. V takih odnosih so naše skupščine neredko na meji sklenosti odločale o pomembnih družbenih zadevah. Pogosto so bile sprejete rešitve, ki so jih pripravile strokovne službe, čeprav bi se o strokovnosti (in poštenosti) teh služb dalo marsikaj povedati. Dosedanji skupščinski sistem je imel še vrsto drugih pomanjkljivosti, predvsem pa je omogočal preveč samovolje posameznikom, ki so se neredko samozvano postavili na čelo te ali druge politične ali gospodarske strukture.

NOV SKUPŠČINSKI SISTEM

Skupščine od občinske do zvezne nastajajo v temeljnih samoupravnih skupnostih. Te temeljne samoupravne skupnosti (TSS) delimo v tri osnovne skupine:

1. v skupnosti, kjer se ljudje združujejo na osnovi dela,
2. v skupnosti po krajevni pripadnosti,
3. v skupnosti, kjer ljudje družbeno-politično delujejo.

V prvi skupini se ljudje združujejo v organizacijah združenega dela in v temeljnih organizacijah združenega dela, v delovnih skupnostih, ki niso organizirane v TOZD, in v skupnostih kmetov in obrtnikov. Vse te, vsaka zase ali več skupaj (glede na njihovo številčnost) volijo svoje delegacije. Te delegacije pa nato po posebnem ključu pošiljajo delegate v ZBOR ZDRUŽENEGA DELA občinske skupščine.

V drugi skupini so volili ljudje svoje delegacije v krajevnih skupnostih. Vsaka krajevna skupnost občine ima svojo delegacijo, ki pošilja po svojem ključu svoje delegate v ZBOR KRAJEVNIH SKUPNOSTI občinske skupščine.

V tretji skupini pa so vse družbeno-politične organizacije sestavile kandidatno listo in so delegate te TSS volili vsi volilci občine. Ta delegacija tvori v občinski skupščini DRUŽBENO-POLITIČNI ZBOR. Delegati tega zbora so po svoji funkciji še najbolj podobni dosedanjim odbornikom, kajti samo njihov mandat je v skupščini poimensko stalen za celo mandatno dobo.

Druga dva zbora občinske skupščine nista sestavljena iz stalnih delegatov, ampak bodo lahko TSS za vsak primer pošiljale druge delegate iz svoje delegacije. Novost je tudi v tem, da so člani družbeno-političnega zbora skupščine že po položaju predsedniki občinskih konferenc SZDL, ZK, sindikata, mladine in ZZB NOV. Družbeno-politični zbor je po novem izvolil tudi izvršni svet, katerega doslej nismo poznali. Občinske skupščine so svoje delegate volile v republiško in zvezno skupščino.

REPUBLIŠKA SKUPŠČINA ima v svojem enotnem zboru občin dva zbora: ZBOR ZDRUŽENEGA DELA in DRUŽBENO-POLITIČNI ZBOR. Poleg teh dveh zborov so sestavni del skupščine še PREDSEDSTVO REPUBLIKE, SVET REPUBLIKE in IZVRŠNI SVET s svojimi pravosodnimi organi.

V republiški zbor združenega dela bodo pošiljali svoje delegate občinski zbori združenega dela, v republiški družbeno-politični zbor pa občinski družbeno-politični zbori. Celotna občinska skupščina pa je volila delegate v predsedstvo republike. Občinske skupščine so tudi volile delegate za ZVEZNI ZBOR zvezne skupščine.

ZVEZNA SKUPŠČINA ima dva zbora: ZVEZNI ZBOR, sestavljen iz delegatov občin, in ZBOR REPUBLIK IN POKRAJIN, v katerega so delegate volile republiške in pokrajinske skupščine. Zvezna skupščina je sama volila PREDSEDSTVO SFRJ in PREDSEDNIKA REPUBLIKE, kakor tudi ZVEZNI IZVRŠNI SVET ter zvezne pravosodne organe.

V novem delegatskem sistemu torej ne gre le za bistvene novosti na samoupravnem področju v organizacijah združenega dela, ampak v našem celotnem skupščinskem sistemu.

V tem sestavku smo imeli namen prikazati zelo grobo sliko najosnovnejših oblik formiranja predstavniških teles na delegatski osnovi. Upajmo, da je bil namen dosežen!

POSLOVANJE V PRVEM TROMESEČJU

Na 5. redni seji delavskega sveta so člani obravnavali finančno in analitsko poročilo prve četrtine leta 1974. Uvodoma je podal poročilo direktor finančnega sektorja Aleksander Vavpotič, ki je poudaril pomembnost obratnih sredstev za naše podjetje.

Hitro rastejo celokupna sredstva, saj smo prišli od lanskega povprečja 93.458.758 dinarjev na 109.592.355 dinarjev ter so na dan 31.3. znašali 126.945.929 dinarjev, kar predstavlja 17% več kot lani. Naša tovarna se vse bolj zadolžuje, saj smo lani imeli 15.283.085 din kratkoročnih kreditov, letos pa že 22.498.538 dinarjev, na dan 31.3. pa 25.739.120 dinarjev, kar predstavlja 47% povečanje v primeri z lanskim letom.

Lani smo imeli 5.108.831 dinarjev dolgoročnih kreditov, povprečno v letu 1974 8.037.610 dinarjev; na dan 31.3. pa 7.926.881 dinarjev, kar predstavlja 57% po-

večanja v primeri z lani. Tudi dobavitelji so nas kreditirali z zneskom 26.796.818 dinarjev, povprečno v letu 1974 s 30.621.307 dinarjev. Iz gornjega je razvidno, da vse bolj najemamo tuja sredstva, ob tem pa nam lastna ne rastejo.

Terjatve do kupcev so bile v lanskem letu 43.052.930 dinarjev, povprečje letos znaša 53.164.019 dinarjev. Kljub dodatnemu zadolževanju pri dobaviteljih in banki imamo primanjkljaj obratnih sredstev v višini 9.034.132 dinarjev.

Lanskoletna realizacija je znašala 49.314.781,83 dinarjev, letos pa kar 70.636.867,08 dinarjev, kar predstavlja povečanje 43%. Celotni dohodek je lani značal 52.361.423,76 dinarjev, letos pa 73.597.672,54 dinarjev ali 41% povečanje.

Realizacija se je močno povečala, žal pa so se tudi stroški dvignili od lanskega leta za 76%. Delno je povečana amortizacija, vrednost porabljenih surovin je skokovito narasla.

Osební dohodki so lani znašali 4.685.983,85 dinarjev, letos pa 5.057.949,70 dinarjev; dobička smo lani dosegli 5.808.374,71 dinarjev, letos pa 950.338,86 dinarjev, kar kaže na poslovanje z izgubo. Celotni dohodek na uro je značal lani 187,98 dinarjev letos pa 253,20 dinarjev, skupni osebni dohodek na uro je bil v lanskem letu 18,75 dinarjev, letos pa 19,81 dinarjev, kar kaže na mejo rentabilnosti poslovanja. Planirani stroški za prvo četrletje so znašali 13.387.008 dinarjev, doseženi pa 13.218.529 dinarjev.

Doseženo je vsega skupaj 249.272,36 dinarjev dobička ter je po mnenju Aleksandra Vavpotiča vse prevelika tendenca obračanja navzven z iskanjem kreditov ali na iskanje večje prodajne vrednosti, manj pa posvečamo pozornost notranjim problemom in rezervam, ki so dane vsaki delovni organizaciji. Na poslovnem odboru je ta problematika bila zelo podrobno obravnavana.

Janez Svoljšak je nato podal analitsko-plansko poročilo. V prvem trimesečju smo dosegli 6.498 ton proizvodnje, planirali pa smo 6.646 ton, gotovih izdelkov 4.655 ton, planirali 4.641 ton. Plan proizvodnje je bil dosežen pri firnežih, razredčilih, dočim pri poliestrih, oljnatih barvah, lakih in emajlih ni bil dosežen. Vzroki so predvsem v težavah s preskrbo surovin, tako uvoznih kot domačih ter občutne podražitve cen domačim in uvoznim surovinam, od cinkovega belila do nitroceluloze. Zelo občutno se je podražila anhidrid maleinske kisline, ki je bila v marcu 1973. 4,97 dinarjev, v letošnjem marcu pa 36,30 dinarjev, kar predstavlja podražitev za 730%. Po daljši razpravi so člani obe poročili sprejeli.

POHOD PO POTEH TOVARIŠTVA IN SPOMINOV

Vsakoletnega manifestativnega pohoda po poteh tovarštva in spominov, ki simbolizira herojski odpor mesta Ljubljane v NOB, se je letos udeležilo kar 10 članov našega kolektiva.

Zjutraj ob 6,45 uri smo prišli na start v Tolstojevo ulico, vendar je bilo pred nami že lepo število ekip, ki je iz minute v minuto naraščalo. Prihajali so ljudje vseh starosti in iz vseh krajev Slovenije, nekateri celo iz zamejstva. Vsa ta naraščajoča množica je bila zelo pisana, saj so bili v njej vsi, od šolske mladine, tabornikov, članov raznih društev, predstavnikov delovnih organizacij in med njimi tudi nekaj družinskih ekip, katerih najmlajši člani še niso niti shodili.

Prve ekipe so krenile s starta točno ob določeni uri, med njimi tudi naši dve. Krenili smo mimo Ljubljanskih mlekarn, čez polje proti Plinarni in nato mimo Litostroja proti Celovski cesti, katero smo prečkali na križišču pri Remizi. Od tu nas je pot vodila proti Rožniku, nato po Večni poti mimo živalskega vrta ter skozi Študentsko naselje in Rožno dolino na Vič, ter po Jamovi ulici proti Trgu revolucije, kjer je bil cilj.

10 km dolgo progo smo prehodili v slabih dveh urah, vendar nismo bili med najhitrejšimi, saj so nas, kljub temu, da pohod ni bil tekmovalnega značaja, prehiteli številne ekipe, ki jim mladost ni dovoljevala zloznega koraka. Na cilj smo prišli dokaj sveži in polni vtisov s te res veličastne manifestacije.

Po krajšem počitku in okrepčilu smo se znova vrnili na Trg revolucije, kjer smo prisostvovali mitingu, na katerem je poleg drugih govornikov povedal nekaj besed tudi tov. TITO, ki se je zelo pohvalno izrazil ob pravkar minulih prireditvah v okviru "Pohoda po poteh okupirane Ljubljane".

Medtem so se pri Drami že zbirali udeleženci parade ob 30-letnici Organov državne varnosti, poleg njih pa še gasilci, civilna zaščita, gorski reševalci in borcevske organizacije.

Parada je naredila na vse prisotne velik vtis, predvsem zaradi res popolne tehnične opremljenosti vseh nastopajočih.

V popoldanskih urah smo se vračali domov bogatejši za nepozabno doživetje.

Pričakujemo, da bo tudi v bodoče v tovarni vedno dovolj posluha za udeležbo na takih in podobnih prireditvah.

V PREMISLEK

Navedli bomo nekaj podatkov o povprečnih osebnih dohodkih za posamezna obdobja in sicer:

povprečje osebnih dohodkov od januarja do vključno aprila leta 1973 je značalo	2.226,40 din
povprečje v letu 1973 je značalo kot je znano iz zaključnega računa	2.432,50 din
povprečje izplačanih osebnih dohodkov od januarja do vključno aprila 1974 je značalo	2.477,86 din
v samem aprilu pa je značalo povprečje zaradi novosprejetega pravilnika	2.639,02 din

Iz tega lahko ugotovimo, da so se naši osebni dohodki zvišali od prvega četrtletja 1973 v primeru z aprilom 1974, ko je že začel veljati novi pravilnik, za približno 16%.

Po podatkih Zavoda za statistiko, ki jih je izstavil izključno na našo zahtevo, pa je znašal indeks podražitve življenjskih stroškov od 1. julija 1972 do 1.5.1974 137%. Naš realni osebni dohodek se je torej napram juliju 1972, ko smo prvič izplačali osebne dohodke po prej veljavnem pravilniku pa do danes znižal za cca 20%. To znižanje pa verjetno občutimo vsi, ki v trgovinah kupujemo potrošni material.

K.M.

LESOL MED NAJBOLJŠIMI

Na predlog Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva smo dne 1.2.1974 poslali na testiranje dva naša izdelka in sicer LESOL in SYNTOL emajl.

V majski številki revije Naš dom so bili objavljeni rezultati oz. Test uporabne vrednosti sredstev za zaščito lesa-lazurnih premazov, kjer je razvidno, da je naš LESOL (pomotoma so ga preimenovali v Lesomal) med šestimi testiranimi lazurnimi premazi po kvaliteti med najboljšimi. V reviji so bili navedeni v naslednjem zaporedju:

Lazurin 0 - proizvajalec Jub Dol pri Ljubljani
LESOL - proizvajalec COLOR Medvode
P-C San Holz Schutz - proizvajalec Herberts Wupertal - uvoz
Rustikal - proizvajalec Sigma - uvoz

Ocena za navedene premaze je: prav dober oz. odličen zaščitni faktor in jih zelo priporočajo.

Sadolins PX 65 - proizvajalec Belinka Ljubljana
Xyladecor - proizvajalec Chromochemia Zagreb

Ocena za ta dva izdelka je: dober zaščitni faktor in ju samo priporočajo.

Revija Naš dom je testiranje opravila v laboratoriju Katedre za fino obdelavo lesa Biotehnične fakultete v Ljubljani. Preizkus je bil opravljen na vzorcu lesa smreke - jelke.

S preizkusom so določili nekatere značilnosti glede na uporabnost posameznih sredstev za impregnacijo in oplemenitenje lesa. Predvsem jih je zanimalo sledeče:

- Kakšna je poraba
- Koliko gre v zrak
- Kako globoko prodira
- Kakšen bo zaščiten les čez 2 leti
- Zaščitni faktor ter sijaj

Kot smo že navedli, je Lesol med najboljšimi sredstvi za zaščito lesa na našem tržišču, žal pa se v vseh teh letih, morda zaradi zasičenosti trga z navedenimi sredstvi, ni mogel uveljaviti.

Revija Naš dom mu je končno na stežaj odprla pot med potrošnike, mi pa upamo, da bomo z reklamno akcijo na TV, ki je v teku, uspeli LESOL dokončno predstaviti in mu zagotoviti mesto, ki mu od vsega začetka pripada.

K.C.

NOVI ZVEZNI IN REPUBLIŠKI PREDPISI

Zvezna in republiška skupščina prejšnjega sklica sta v mesecu aprilu, torej v zadnjih dneh pred dokončnim iztekom svojega 5-letnega mandatnega obdobja, sprejeli celo kopico zakonskih predpisov, ki so zanimivi za nas kot posameznike in za tovarno kot celoto.

Morda preseneča veliko število v tem mesecu sprejetih zakonov in je pred tem nekaj mesecev obstojala določena praznina v zakonodaji. Odgovor za tolikšno naglico v zadnjem času pa je jasen. Z novo ustavo se namreč spreminja skupščinski sistem in čeprav je odslej veljalo načelo kontinuitete, kar pomeni, da ni važna oseba, ki glasuje, ampak da je važno telo, ki sprejema določen dokument, to sedaj ne velja več. Z novo ustavo smo prešli na delegatski sistem in je bilo zato prav, da so poslanci prejšnjega sklica dokončali delo, ki so si ga zastavili v preteklih letih.

Iz zvezne zakonodaje se bomo v tej številki seznanili z zakonom o temeljih varnosti cestnega prometa, iz

republiške zakonodaje pa z zakonom o gozdovih in z zakonom o prekrških zoper javni red in mir.

ZAKON O TEMELJIH VARNOSTI CESTNEGA PROMETA

Če pregledamo ta zakon, lahko ugotovimo, da se sami prometni predpisi v bistvu niso spremenili. Še vedno veljajo v prometu načela, ki jih je vnesel pred 12 leti sprejeti temeljni zakon o varnosti cestnega prometa. Nekoliko spremenjene so le določbe o hitrosti z motornimi vozili in pa v odnosu motornih voznikov do pešcev, kot uporabnikov javnih cest. Bistvene novosti v novem zakonu v primerjavi s prejšnjimi pa so odločbe o višini kazni za prekrške, ki jih posameznik ali delovna organizacija stori z uporabo motornega vozila, kolesa, vprežnega vozila ali prekrški, ki jih stori pešec.

Da ne bi bili presenečeni, ko bi ob posameznem prekršku sodnik za prekrške izrekel previsoke kazni je prav, da si ogledamo nekaj bistvenih določb o kaznih.

Iz gradiva smo izbrali le najbolj specifične prekrške, ki se najbolj pogosto pojavljajo. Tako je npr. določeno, da se z denarno kaznijo od 200 do 1.000 novih dinarjev ali zaporom do 2 mesecev kaznuje za prekršek voznik, ki prehitava vozila mimo ustavljenega ali parkiranega vozila, ne da bi se predhodno prepričal, če je leva stran cestišča z obeh strani v celoti prosta, ali

- Voznik, ki je prehitovan pa poveča hitrost in s tem onemogoča prehitovanje voznika, ki ga že prehitava.
- Prehitovanje pod vrhom klanca, na ovinku ali tam, kjer je cesta premalo pregledna.
- Voznik, ki prehitava vozilo, ki stoji pred zaznamovanim prehodom za pešce zato, da bi puščal mimo pešce.
- Voznik, ki se ne ustavi pred spuščnim prehodom čez železniško progo, kot tudi takrat, ko se ne ustavi, če so se zapornice začele spuščati ali če svetlobni znak oznanja, da se bodo začele spuščati.
- Voznik, ki nima vozniškega dovoljenja.
- Voznik, ki vozi v cestnem prometu vozilo, ki nima brezhibnih naprav za opravljanje ali zaviranje.
- Voznik, ki ne dovoli preizkusa z alkoskopom, oz. ki noče na strokovni pregled, da se preveri, če ima v organizmu alkohol.
- Z isto kaznijo je kaznovan tudi voznik, ki vozi motorno vozilo v času, ko mu je bilo odvzeto vozniško dovoljenje zaradi vinjenosti.

Za vse te navedene prekrške se lahko izreče vozniku tudi varstveni odvzem vozniškega dovoljenja za čas od 3 mesecev do enega leta. Če pa je zaloten za volanom nekdo, ki še ni pridobil vozniškega dovoljenja, pa se mu lahko izreče varstveni ukrep prepovedi izdaje vozniškega dovoljenja za čas od 1 do 3 let.

Z denarno kaznijo od 100 do 500 dinarjev ali zaporom do 30 dni se kaznuje:

- Voznik, ki ne ustavi svojega vozila za javnim vozilom, kadar morajo potniki čez prometni pas, po katerem se njegovo vozilo premika.
- Kdor se pelje z voznikom, pa kakorkoli ovira voznika, ki vozi ali vpliva nanj, da ravna na način, s katerim se zmanjšuje varnost prometa.
- Voznik motornega vozila, ki vozi na cesti skozi naselje s hitrostjo, ki za več kot 30 km na uro presega hitrost, dovoljeno za to naselje.
- Voznik, ki pelje skozi križišče, kadar na semaforju gori rdeča luč.
- Voznik, ki pri vožnji motornega vozila pri sebi nima vozniškega dovoljenja. Ravno tako se kaznuje voznik, ki pri vožnji nima pri sebi prometnega dovoljenja.

Kadarkoli je po zgoraj navedenih prekrških ogrožena v večji meri varnost cestnega prometa, se sme poleg kazni izreči tudi varstveni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja za čas od 30 dni do 6 mesecev.

Z denarno kaznijo 100 din se kaznuje takoj na mestu za storjeni prekršek voznika motornega vozila, ki vozi skozi naselje z večjo hitrostjo kot 60 km na uro.

- Voznik, ki zavije na križišču v smer, označeno z zeleno puščico in pri tem ovira vozila, ki vozijo po cesti, na katero vstopa.
- Voznik, ki pri prehitevanju ne opravlja svojega vozila na potrebni razdalji, ki ga prehitava.
- Voznik, ki prehitava drugo vozilo pred prehodom za pešce.
- Voznik, ki v megli ne uporabi predpisanih luči.
- Voznik, ki ne vozi v potrebni razdalji, kadar vozi za drugim vozilom.

Zanimiva sta zadnja dva odstavka tega člena s katerima je določeno, da se tudi za take prekrške, če je bila z njimi povzročena neposredna nevarnost za drugega udeleženca v prometu, izreče denarna kazen od 200 do 1.000 din ali zapor do 2 mesecev in varstveni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja za čas od 30 dni do 6 mesecev.

Z navedenim zakonom so predpisane še denarne kazni 50 din in 20 din. Te kazni veljajo za voznike motornih vozil, ki storijo najenostavnejše prekrške, predvsem pa veljajo za pešce, kadar prečkajo ceste na zaznamovanem prehodu za pešce v nasprotju s predpisi. Vendar pa so tudi pri teh kaznih določene kazni do 500 novih din ali zaporom do 30 dni ter odvzemom vozniškega dovoljenja za čas od 30 dni do 3 mesecev, v kolikor gre za povečano nevarnost v cestnem prometu. Prepričani smo, da sodniku za prekrške tako povečanih nevarnosti ne bo težko ugotavljati in zato priporočamo previdno in zmerno vožnjo.

ZAKON O GOZDOVIH

Republiški in gospodarski zbor republiške skupščine sta dne 17.4.1974 na svojih sejah sprejela Zakon o gozdovih, s katerim v skladu z ustavo razveljavljata

uporabo zveznega zakona o gozdovih na področju socialistične republiške Slovenije. To je zakon, ki ga kmetovalci in privatni lastniki gozdov verjetno ne bodo posebno veseli. Zakon namreč smatra gozd zaradi svojih splošnih koristnih funkcij kot dobrino splošnega pomena in mu zato določa posebno družbeno varstvo. Kot dejavnost posebnega družbenega pomena, kar je za lastniški odnos izredno pomembno, smatra tudi gospodarjenje z gozdovi glede varstva in gojenja gozdov, gozdnega semenarstva, drevesničarstva, urejanja gozdov in odkazovanja gozdnega drevja za posek.

Lastninska pravica na gozdovih se lahko uresničuje samo v mejah tega zakona.

Poglejmo si torej, kakšne so po novem zakonu še pravice lastnikov gozdov. Ti imajo sledeče pravice:

1. Do lesa v neposredno uporabo v njihovem gospodarstvu in gospodinjstvu ter za potrebe domače lesne obrti v okviru donosnih možnosti njihovega gozda. Ta les mora biti posebej označen. Označevanje opravi gozdna gospodarska organizacija.
2. Lastniki imajo pravico do dela prodajne cene posameznega lesa v njihovem gozdu. Ta del prodajne cene se določi tako, da se od prodajne cene gozdnih izdelkov odštejejo materialni stroški poslovanja, minimalna amortizacija osnovnih sredstev, pogodbene in zakonske obveznosti, sredstva za osebne dohodke ter prispevek za biološka vlaganja od gozda, na katerih je lastninska pravica. Ta del prodajne cene posameznega lesa pa mora znašati najmanj toliko, kolikor predpiše Izvršni svet Skupščine socialistične republike Slovenije.
3. Lastnik gozda ima pravico do sodelovanja pri odkazovanju drevja za posek in pri drugih gozdno gospodarskih ukrepih ter pri oblikovanju gozdno gospodarskega načrta, v kolikor se le ta nanaša na gospodarjenje z njihovim gozdom.
4. Obstoja pravica do prednosti pri upravljanju gozdno gospodarskega dela v njihovem gozdu in drugih storitev v zvezi s temi deli ob enakih pogojih. Za enake pogoje se šteje enaka kvaliteta in enako plačilo za enako delo. Za enako delo pripada lastniku gozda tolikšno plačilo, kot znaša bruto osebni dohodek delavca v gozdno gospodarski organizaciji kot tudi nadomestilo za vložena lastna delovna sredstva.

Ostane še nekaj drugih manj pomembnih pravic, med njimi ta, da sme lastnik gozda v svojem gozdu pasti živino, grabiti steljo in mah ter izkoriščati druge gozdne proizvode po pogojem, da upošteva določbe tega zakona in sklepe samoupravnih interesnih skupnosti za gospodarstvo o načinih gospodarjenja z gozdovi.

Uresničevanje posameznih pravic po zakonu urejajo kmetje s samoupravnim sporazumom o združitvi v gozdno gospodarske organizacije in s samoupravnimi akti, ki jih sprejemajo.

Prometa z gozdovi, to se pravi pravice nakupa in prodaje ta zakon ne ureja, ker promet s kmetijskimi zemljišči ureja zakon o kmetijskih zemljiščih, sprejet julija lanskega leta, kot tudi dedovanje, ki ga ureja zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev. Znano je, da promet s kmetijskimi zemljišči načelno ni prepovedan. Vendar pa je po prej omenjenem zakonu delno omejen z določbami o osebi kupca, o maksimumu kmetijskega zemljišča, predvsem pa o prednostih, ki jih imajo ob even-

tuelni prodaji kmetijske organizacije združenega dela, kmetijska zemljiška skupnost in druge kmetijske organizacije.

Kolikšen pomen daje zakonodajalec posameznim določbam v zakonu, je najbolj razvidno iz kazenskih določb oz. z višino kazni, ki jo za neupoštevanje določb iz zakona, zakon predpisuje. Zato je prav, da si pogledamo tudi te določbe:

Z denarno kaznijo od 500 do 10.000 novih dinarjev se kaznuje za prekršek posameznik, če si z namenom pridobitve poseka v gozdu eno ali več dreves, če količina posameznega lesa ne presega 1 m^3 (v kolikor je ta količina večja, gre za kaznivo dejanje, ki ga obravnava kazenski zakonik in se kaznuje z zaporom oz. strogim zaporom).

- Če si pridobi les, ki ni bil posebej označen in katerega označevanje ni opravila gozdno gospodarska organizacija.
- Če je gozdno gospodarski organizaciji v svojem gozdu onemogočil gospodarjenje ali jo pri gospodarjenju oviral.
- Če kupi les od privatnika (s tem v zvezi je potrebno povedati, da 16. člen tega zakona določa, da sme prodajati gozdno lesne sortimente iz gozdov, na katerih je lastninska pravica le temeljna organizacija združenega dela ali obrat za kooperacijo oz. gozdno gospodarska organizacija). Privatni les in lesnih izdelkov ne sme več prodajati.
- Če brez dovoljenja v gozdu odpre kamnolom, peskop ali podoben odkop.
- Če v gozdu seka redke vrste drevja, zasekuje debela, klesti vejnike, odnaša zemljo ali odlaga smeti, če tabori, se zadržuje ali ustavi vozilo, kjer je v gozdu to prepovedano.

Pri vseh navedenih prekrških se izreče tudi varnostni ukrep odvzema predmetov oz. odvzema premoženjske koristi, če so ti predmeti že odtujeni.

Kdor je zasledoval povojno zakonodajo na področju gospodarstva in gozdnega gospodarstva, lahko ob tem zadnjem zakonu ugotovi, da gre za postopno ukinjanje lastninske pravice na gozdovih. Gozdovi so namreč družbeno tako pomembni, da si družba ne dovoli samovolje posameznih lastnikov gozdov in zato skuša z najbolj drastičnimi ukrepi preprečevati uničevanje in zmanjševanje obsega gozdnih površin. Gledano s strani družbe je tak način edino pravilen in sprejemljiv za vse.

ZAKON O PREKRŠKIH ZOPER JAVNI RED IN MIR

Med kopico zakonov, ki jih je sprejela republiška skupščina v mesecu aprilu, je zakon z omenjenim naslovom, eden tistih, ki najbolj neposredno zadeva tako organizacije združenega dela, kot tudi občane.

Po tem zakonu se kaznuje kot prekrške zoper javni red in mir dejanja, s katerimi se na nedovoljen način motita mir ali delo občanov, povzroča nemir, razporeženje, vznemirjenost ali javno zgražanje. Nadalje se kaznuje kot prekrške oviranje izvrševanja pravic in dolžnosti občanov, delovnih organizacij in pa zaviranje izvrševanja ukrepov državnih organov in

uradnih oseb. Predvsem pa zakon ureja kaznovanje žalitve javne morale, oviranje vzgoje otrok in mladine ter žalitve, ki jih posamezniki izrekajo proti državnim organom ali organizacijam.

Tako je npr. določeno, da se z zaporom do 2 mesecev kaznuje za prekršek:

- kdor se na javnem kraju ali v podjetju pretepa ali sodeluje v pretepu ali vede na posebno drzen, surov, nesramen ali žaljiv način;
- kdor izreka ali razširja vznemirljive vesti, ki žalijo narodno ali politično zavest ali lahko izzovejo vznemirjenost občanov ali njihovo nerazpoloženje nasproti državnim organom;
- kdor na javnem kraju z govorom, pisanjem ali na drug način sramoti družbeno politično ureditev Jugoslavije oz. izziva ali žali moralna, narodnostna ali patriotska čustva posameznikov;
- kdor se klati, potepa ali berači;
- kdor se vdaja prostituciji ali pri njej sodeluje;
- kdor organizira, pripravlja ali podpira dejanja spolne nemorale ali kdor dovoli, da se v njegovih prostorih opravljajo taka dejanja.

Z denarno kaznijo do 2.000 din ali zaporom do 30 dni pa se kaznuje:

- kdor se prepira na javnem kraju,
- kdor se nedostojno vede proti uradni osebi,
- kdor je na javnem kraju pijan,
- kdor moti okolico s hrupom ali razgrajanjem,
- kdor muči živali ali pobija ptice pevke,
- kdor riše in piše po zidovih in ograjah.

Ta sestavek smo objavili zato, da vas predhodno dobronamerno lahko seznanimo s težavami s katerimi se boste srečali, če ne bi ravnali po veljavnih predpisih. Spomnimo se samo, da pri srečanju z možmi v plavih uniformah ponavadi potegnemo krajši konec.

K.M.

MALI LEKSIKON SAMOUPRAVLJANJA

KONVERTIBILNOST

Prvotno je označevala možnost menjave papirnega denarja (bankovcev) z valutnim kovinskim denarjem (zlatim, srebrnim), za tem (tudi danes) pa možnost menjave papirnega denarja za zlato, kakor tudi valutnega denarja neke države za valutni denar druge države. Po drugi svetovni vojni so se po svoji konvertibilnosti odlikovale valute ZDA, Kanade in Švice. Kasneje so postale konvertibilne tudi druge evropske valute.

KORUPCIJA

Podkupovanje, pokvarjenost; posebno podkupovanje uglednih ljudi, politikov zaradi pridobitve koncesij v gospodarskem življenju. Zaradi takih korupcij lahko pride do velike škode v gospodarstvu neke države, ker se gospodarska aktivnost izkorišča samo za privatne cilje, izogiblje se plačevanja davkov ipd.

LICENCA

V najširšem smislu besede pravica izkoriščanja tude pravice industrijske lastnine (patentiranega izuma, zaščitene industrijskega vzorca ali modela, zaščitene pečata blaga) in tujih avtorskih pravic. Najpogostejše se uporablja v zvezi z izkoriščanjem izumov. Pojem licence izvira iz patentnega prava.

LIKVIDACIJA

Likvidacija je v ekonomskem smislu dejanje, s katerim se prekinja gospodarska aktivnost neke gospodarske organizacije v celoti ali samo v nekih njenih poslih. Likvidacija je lahko redna ali prisilna. Pri redni likvidaciji se v celoti poravnajo dolgovi vseh upnikov. Likvidacijska komisija ne sme izplačati upnikov predno ne ugotovi, da je podjetje likvidno. Postopek za prisilno likvidacijo lahko sproži upnik, banka, občina ali samo podjetje, če smatra, da ne more izpolnjevati svojih obvez.

MENICA

Strogo formalni vrednostni papir, katerega sestavni deli, prenos in novčenje so posebno predpisani. Izdajatelj se v tekstu obvezuje pooblaščenim osebam, da bo sam ali nekdo drugi, ki ga je imensko označil v menici, v določenem času in na označenem mestu izplačal vsoto, ki je označena v menici.

MONOPOLI

Monopoli so zveze velikih kapitalistov, ki imajo dominanten položaj v proizvodnji in prometu določene vrste proizvodov. Nastali so v zadnjih desetletjih prejšnjega, posebno pa so se razvili v prvih desetletjih tega stoletja - kot rezultat visoke stopnje koncentracije in centralizacije kapitala in proizvodnje. Monopolistične zveze kapitalistov so v nacionalnih in mednarodnih merilih bitna karakteristika imperializma. Monopoli ne ukinjajo konkurence, ampak menjajo njen karakter in jo znatno zaostrujejo. Povečanje profita se ne doseže samo z razvojem proizvodnih sil pod pritiskom medsebojne konkurence kapitalistov, temveč se večji profit poskuša zagotoviti z monopolističnimi sredstvi, kot so to sporazumi o delitvi tržišča, skupnih cenah, kvotah proizvodnje, pogojih prodaje, patentnih sporazumih itd. Monopoli se poslužujejo posebno ostrih mer proti ostalim konkurentom, ki delajo samostojno v isti panogi proizvodnje. Na ta način zadržujejo razvoj proizvodnih sil. Izražajo preživelost kapitalizma in nujnost novih oblik družbene proizvodnje. Pojavljajo se v štirih osnovnih oblikah: kartel, sindikat, trust in koncern.

SEČNINSKI PREMAZI

TABELA I.

Poraba poliuretanov v svetu (milijon galon)

	1960	1965	1970
oljno modificirani	1,05	4,40	7,23
vodno reaktivni	0,08	2,32	6,10
toplotno reaktivni	0,22	0,48	1,20
dvokomponentni	0,15	0,80	2,38
	1,50	8,00	16,91

1. UVOD

Poliuretanski ali enostavnejše sečninski premazi vsebujejo smole narejene z reakcijo izocianatov s hidroksilno skupino vsebujočimi komponentami, kot na primer: sušča olja, poliestri, ricinusovo olje in njegovi derivati.

Tak rezultatni poliuretan lahko vsebuje mnogo različnih uretanov, toda če premaz vsebuje katerega koli, se vedno imenuje uretanski premaz.

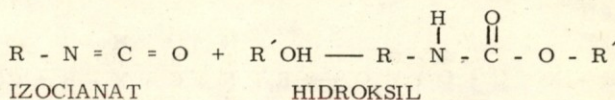
Praktični uretan je prvi razvil v Nemčiji med II. svetovno vojno Otto Bayer s sodelavci. V USA so ga vpeljali sredi leta 1950 in sedaj veliko tovarn izdeluje uretanske smole, izocianate in poliolne intermediate.

Univerzalna kombinacija lastnosti (žilavost, trdota, elastičnost, abrazijska obstojnost, odpornost na toplota ...), vodi do nepretrganega naraščanja uporabe poliuretanov.

Tipična uporaba vsebuje premaze za usnje, industrijske premaze in lepila, korozijsko obstojne premaze, parketne lake, ladijske barve ...

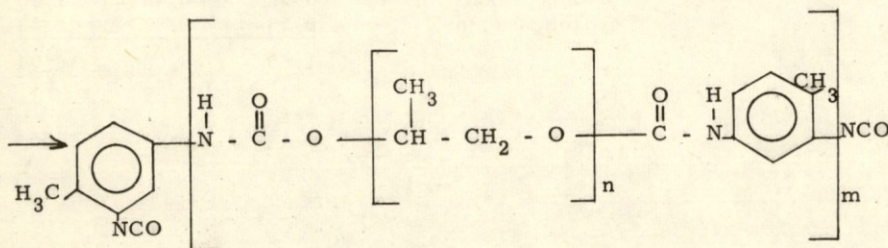
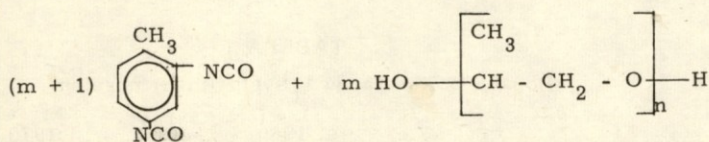
2. KEMIZEM

Često se kemična reakcija pričenja v obeh komponentah. Predvsem za proizvodnjo smol in prav tako za izgradnjo filma v premazu je reakcija izocianatne skupine s hidroksilno skupino, ki jo predstavlja poliestri, polieter, ricinusovo olje ali polialkoholni derivat suščih olj, najvažnejša.

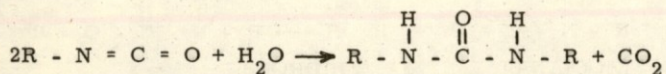
Polimerna sestava je lahko narejena z uporabo di ali polifunkcionalnim izocianatom in hidroksilno omejeno komponento.

Tipična je reakcija med 2,4 toluen diizocianatom (TDI) in polietrom, npr. polipropilen glikol oblikuje z izocianatom dokončen poliuretan.

Komercialno lahko varira molekularna teža polietrov od nekaj sto do več tisoč, odvisno kakšne poliuretane želimo.

Naslednja važna reakcija med izocianatno skupino in vodo, ki daje disobstituirano sečnino in CO_2

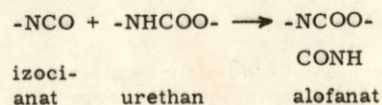

Tak je mehanizem vseh vodno reaktivnih uretanov in začnja z reakcijo v dvokomponentnih sistemih v različnih stopnjah.

Reakcija predstavlja predhodnico proizvodnji linearnih poliuretanov; praktični premazi vsebujejo različno pomembne trdilce, ki se vpeljujejo na dva načina. Zelo važna je vsebnost visoko funkcionalnih poliolov za oblokovanje specifične stopnje zamreženja.

Visoko število zamreženja (zatrjevanja) daje trdoto in elastičnost premaza. Zamreženje je vedno produkt

reakcije izocianatne skupine v prepolimeru z uretanom in da kot produkt alofanat.

3. KLASIFIKACIJA

Sečninski premazi so splošno kategorizirani in spadajo v eno od petih "ASTM" klasifikacij.

a/ Oljno modificirani

To so reakcijski produkti izocianatov in alkoholno modificiranih sušečih olj. Proces je analogen in se uporablja v proizvodnji alkidov, z alkid in v produkciji obdelanih sušečih olj. Reakcija je dovršena z oksidacijo v nenasičenem olju.

b/ Vodno reaktivni

Izocianati so polimerizirani z dioli in trioli, kot so polietri in polialkoholi ter produkti ricinusovega olja. Ti prepolimeri so oblikovani z nezreagiranim omejenim izocianatom, ki reagira z atmosfersko vlago in formira zamrežen polimeren film.

c/ Blokirani

To so variacije dvo komponentnih sistemom. Adukt je "blokirani" od reakcije z določenim poliolom ali s fenolom, tako da je nereaktiven pri sobni temperaturi. Tako je to enokomponentni sistem. S segrevanjem na 120°C ali več se adukt deblokira in postane dvokomponenten že pripravljen sistem.

d/ Prepolimer s katalizatorjem

To je v osnovi tip B toda z dodanim katalizatorjem kot pospeševalcem reakcije.

e/ Dvokomponentni

Izocianati reagirajo z relativno nizko molekularnimi polioli kakor so alkoholi in tvorijo adukte. Ti adukti so en del dvo komponentnega sistema. Veriga se razširi z reakcijo, ko dodamo drugo komponento, ki je lahko kateri koli poliol.

4. SPECIFIČNA UPORABA

a/ Les

Dekoratívni in zaščitni premazi za lesne površine vsebujejo poliuretane. Njihova odlična abrazijska obstoj-

nost, možnost čiščenja in elastičnost, kombinirana z visokim in obstojnim sijajem ter jasno naravno strukturo lesa, postavlja poliuretane na prvo mesto.

Uretani so se zelo uveljavili v uporabi parketnih lakov. Osnova v lesnih parketnih finiších je vodno reaktivni prepolimer, ki da maksimum odpornosti in sijaja. To so tipični kompletno uporabni premazi, proizvedeni z namenom, da olajšajo delo.

b/ Beton

Vsak uretanski premaz se lahko uporabi za beton v smislu zaščite pred atmosfero. Oljno modificirani premazi bodo izbrani tam, kjer bo zahtevana lažja oblika dela. Vodno reaktivni premazi imajo prednost ene komponente.

Dvo komponentni pa se bosta uporabljali tam, kjer se zahteva specifična kemična odpornost.

Nov beton predstavlja kompliciran problem. Upoštevanje je potrebno krčenje, ekstremno gladkost in pretirano površinsko pronicanje. Alkalični efekt je minimalno dovoljen in ga odpravimo z jedkanjem z razredčeno 10% solno kislino. Seveda moramo potem površino dobro sprati z vodo.

5. NOV RAZVOJ POLIURETANOV

Novi nerumeneči uretani so bili iskani v taki meri, ker niso običajni aromatski diamini in visoko obarvani derivati.

Nemški derivati so velikokrat narejeni s heksametilnim diizocianatom, ki seveda niso aromatskega značaja. Kakorkoli so ekstremno toksični in za premaze, so narejeni v kompleksih kot npr.: DESMODUR-N. Veliko število izocianatov je na razpolago, toda za prak-

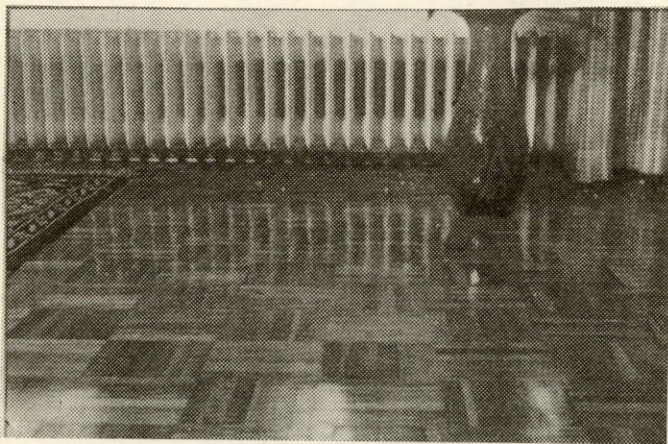
tično smiselno delo sta na razpolago poled DESMO-
DURJA še HYLEN W in NACCONATE H od DUPON-
TA in ALLIED C.C. To so hidrogenirani analogi di-
fenil metan diizocianata. Vsi ti proizvodi so usmer-
jeni k počasni reakciji, da se izpopolnijo dobre last-
nosti. Običajna cena je precej višja od standardnih
TDI in MDI (4,4 metilen bis (fenil izocianat)) prema-
zov, toda večkrat to odtehtajo dobre lastnosti.

Viri:

Daniel Lasovick: URETHANE COATINGS, Ohio 1970.
PAINT BULLETIN PB-4 - E.i. du PONT

Kranj, 16. 5. 1974

Miha FOCK

NACIONALIZACIJA

To je akt oblasti, s katerim se lastništvo nad sredstvi za proizvodnjo prenese s privatnih oseb - fizičnih in pravnih - na državo ali družbeno skupnost. Bivšim lastnikom se navadno da odškodnina. Z nacionalizacijo v kapitalizmu se zahtevajo posamezna sredstva za proizvodnjo (npr. posamezna podjetja ali industrijske panoge), in to tista, ki pridejo v težak položaj (zaradi nerentabilnega poslovanja), pa jih prevzame država, ker so važna za gospodarstvo države. V prehodnem obdobju, v socializmu, izvrši socialistična država nacionalizacijo osnovnih sredstev za proizvodnjo, da bi kvalitativno in kvantitativno ojačala splošno-narodno imovino, kar je predpogoj za elektrifikacijo, industrializacijo in rekonstrukcijo socialističnega gospodarstva sploh. Splošno-narodno (družbeno) lastništvo nad sredstvi za proizvodnjo je garant in glavna opora v razvoju socialističnega gospodarstva.

NARODNI DOHODEK

Novoustvarjeni del vrednosti družbenega proizvoda. Predstavlja količine blaga in proizvodnih uslug, ki jo družba ustvari v enem letu in ki služi za zadovoljitev potreb družbe v tem letu, ne da bi se pri tem izkoriščevalo obstoječe bogastvo. Ustvarja se v vseh sektorjih lastništva. Narodni dohodek je sestavljen iz sklada osebnih dohodkov in viška dela (akumulacija in skladi).

NEGOSPODARSKE INVESTICIJE

Investicije v družbeni standard, vlaganje sredstev v negospodarske, vendar družbeno koristne dejavnosti: v prosveto in kulturo, socialno skrbstvo in zavarovanje, narodno zdravje, upravne in stanovanjske zgradbe, komunalne službe itd. Pri nas se razvrščajo v tri skupine: v stanovanjsko-komunalno dejavnost, kulturno-socialno dejavnost in ostalo. Za nekatere investicije je težko določiti ali gredo v gospodarske ali v negospodarske namene, ker istočasno služijo za gospodarsko in negospodarsko dejavnost. Na primer, v kmetijstvu služi uvajanje elektrike predvsem za dvig standarda, vendar se uporablja tudi za hlevsko živinorejo; hiša v kmetijskem gospodarstvu je včasih, poleg stanovanja, tudi gospodarsko poslopje.

OBRESTI

Nadomestilo za posojena ali kreditirana tuja sredstva, ki se dajejo na koriščenje ali posojilo, v glavnem kot denar. Obresti se zaradi tega smatrajo tudi kot cena denarja ali kredita. Vedno se izražajo v odstotkih na vsoto sredstev, ki so bila posojena ali dana v koriščenje. Višina obresti je odvisna od razvitosti štednje, stabilnosti denarja, trajanja posojila, administrativnih ukrepov, rizika itd. Če so obresti visoke, se smatra, da je denar za posojilo "drag", v nasprotnem slučaju pa "poceni".

ORGANIZACIJA PROIZVODNJE

Organizacija industrijske proizvodnje, ki omogoča, da se, odvisno od stopnje tehnike in razpoložljive delovne sile, in z gledišča družbene koristnosti in rentabilnosti, sredstva za proizvodnjo najrentabilnejše izkoristijo. Osnovne organizacijsko-proizvodne oblike so: koncentracija, specializacija, kooperacija in kombiniranje.

V kapitalizmu: razvoj organizacijsko-proizvodnih oblik v industriji ima značaj stihije in protislovij in je povezan z jačanjem monopola, povečanjem eksploatacije delavskega razreda in jačanjem protislovij med družbenim značajem proizvodnje in različnimi oblikami privatnega prisvajanja. V najrazvitejših kapitalističnih državah je več specializiranih podjetij in kombinatov, za katere je značilna visoka stopnja tehnike in organizacije proizvodnje; poleg teh pa je na tisoče tehnično zaostalih podjetij univerzalnega tipa.

V socializmu: razvoj navedenih organizacijsko-proizvodnih oblik ima planski karakter. Stalni porast in izpopolnjevanje socialistične proizvodnje na podlagi višje tehnike je neločljivo povezano z izpopolnjevanjem organizacijskih oblik družbene proizvodnje, to izpopolnjevanje pa je važen pogoj za razvoj tehnike, masovne proizvodnje in blagostanja naroda. Velika in racionalno specializirana podjetja in kombinati omogočajo uspešno uvajanje moderne tehnike, kompleksne mehanizacije, avtomatizacije in napredne tehnologije. Izpopolnjevanje organizacijskih oblik družbene proizvodnje omogoča stalni porast produktivnosti družbenega dela.

PARTIKULARIZEM

Negativni pojav v gospodarstvu, ko se ekonomska politika vodi v glavnem po lokalnih interesih posameznega kraja (lokalistične tendence). Take težnje so nezdrave, ker ne polagajo dovolj pozornosti na interese celotnega gospodarstva, to pa lahko privede do napačnega (v ekonomskem smislu) lociranja gospodarskih objektov, daleč od surovin in komunikacij itd. in s tem do nerentabilne proizvodnje.

PAVŠAL

Skupna mesečna vsota, ki se določi vnaprej, ali se plača družbenim organom, gospodarski organizaciji ali ustanovi na račun raznih obvez, brez obzira na promet ali dohodek podjetja ali samostojnih oseb, oziroma brez obzira na število, težo in kvaliteto proizvoda in vrednost izvršenih uslug. Navadno se uporablja pri določanju in plačevanju družbenih obvez gospodarskih organizacij in pri plačevanju davka ali prispevka za socialno zavarovanje, katerega morajo plačati privatne osebe, če vršijo neko privatno dejavnost. Ne-katere delavnice (pavšalne delavnice) pri nas plačujejo v pavšalnem znesku prispevek iz dohodka, delavci določenih kategorij pa plačujejo pavšalne zneske za socialno zavarovanje.

PLAČEVANJE PO UČINKU

Sistem plačevanja delavcev, katerim se višina plačila

določa v odvisnosti od učinka tistega, kateremu se plača. Z gledišča podjetja je takšen sistem lahko: a) sistem plačevanja po delovnem učinku, b) sistem plačevanja po finančnem učinku in c) sistem plačevanja po skupnem ali kompleksnem učinku.

PLANSKO GOSPODARSTVO

Gospodarstvo, ki se razvija in usmerja na podlagi planiranja, baziranega na znanstvenih predvidevanjih in poznavanju osnovnih ekonomskih zakonov razvoja družbe - v korist celotne družbe. Tako planiranje je mogoče samo v družbenem sistemu, v katerem obstaja družbeno lastništvo nad vsemi ali vsaj nad osnovnimi sredstvi za proizvodnjo, in politična oblast delovnega ljudstva - to pa je socialistična družba. Za obstoj planskega gospodarstva sta torej potrebna dva pogoja: politični - oblast delovnega ljudstva in ekonomski - družbeno lastništvo nad sredstvi za proizvodnjo.

POSLOVNO ZDRUŽENJE

Prostovoljno združenje gospodarskih organizacij, ki se osnuje kot nova gospodarska organizacija za skupno proizvodnjo, predelavo, komercialne posle, zunanje-trgovinske posle in razne uslužne dejavnosti, s ciljem, da se izboljša poslovanje in poveča produktivnost dela. Osnuje se s sklenitvijo pismene pogodbe in za določen ali nedoločen čas. O sklenitvi pogodbe sklepajo delavski sveti podjetij, združni sveti zadrug, oziroma najvišji organi samoupravljanja drugih gospodarskih organizacij in ustanov.

KAM NA IZLET V LETU 1973

V mesecu februarju tega leta je tudi Planinsko društvo Medvode imelo svoj občni zbor, kjer je bilo delo v preteklem obdobju pozitivno ocenjeno.

Izvodljen je bil novi 40 članski upravni odbor, za predsednika društva pa je bil izvoljen Ogrizek Slavko. Podane so bile tudi smernice novoizvoljenemu odboru.

Upravni odbor ima v sestavi svojega delovanja pet komisij.

V tem članku bi vas želel seznaniti s programom komisije za izlete. Programiranih je devet izletov in sicer na področju Slovenije. Izleti so eno ali dvodnevni, pot je lahka in cilj je takorekoč dostopen vsakomur.

Program planinskih izletov v letu 1974:

1. Studenčice - Tehovec - Grmada	
- Tošč - Osolnik	12.5.1974
Vodja izleta - Peklaj Tone	

2. Podbrdo - Porezen	2.6.1974
Vodja izleta - Nagode Janez	
3. Jesenice - Vrh Golice	23.6.1974
Vodja izleta - Izlakar Lojze	
4. Krnica - Špik	20.-21.7.1974
Vodja izleta - Lunar Franc	
5. Vogar - Triglav	10.-11.8.1974
Vodja izleta - Blažič Vinko	
6. Kokrško Sedlo - Grintovec	24.-25.8.1974
Vodja izleta - Izlakar Lojze	
7. Komna - Krn	7.-8.9.1974
Vodja izleta - Osredkar Jelko	
8. Stari Trg - Lož - Snežnik	29.9.1974
Vodja izleta - Nagode Janez	
9. Zidani most - Kopitnik - Gore	12.-13.10.1974
Vodja izleta - Nagode Janez	

Poleg omenjenega programa, ki ga organizira in izpelje Planinsko društvo Medvode pa bo naša planinsko smučarska sekcija pri Športnem društvu še posebej organizirala dva izleta v naše gore in sicer bo prvi izlet že 22. in 23. junija 1974 v Kamniške alpe, 24. in 25. avgusta 1974 pa bo izlet na Triglav.

Vabimo vas, da se teh izletov udeležite v čim večjem številu, saj ste pokazali veliko zanimanje za to vrsto rekreacije. To nam dokazuje tudi dejstvo, da je samo v naši tovarni evidentiranih preko petdeset planincev, v PD Medvode pa cca 1000.

Izlakar Lojze

KOLO ZA ŽAVBIJA

Strelska družina Color je organizirala v osnovni šoli Franca Bukovca v Preski veliko strelsko tekmovanje z zračno puško kot smo to poročali že v prejšnji številki. Ker je bilo tekmovanje predvsem propagandnega značaja, za pridobitev čimveč mladih v strelske vrste, so bile zato nagrade tembolj vabljive. Tekmovanje je potekalo v času od 2. do 25. aprila 1974 ter se ga je udeležilo kar 127 mladih strelcev.

REZULTATI:

1. Tomaž Žavbi	46 krogov	moško kolo
2. Ciril Bočko	45 krogov	fotoaparat
3. Franc Bernard	45 krogov	transistor
4. Matjaž Cegnar	44 krogov	ribiški pribor
5. Brane Trampuž	44 krogov	namiznoteniški pribor
6. Štefan Šestak	43 krogov	torbica
7. Martin Čarman	43 krogov	perjanica
8. Sašo Reš	42 krogov	perjanica
9. Dušan Krmelj	42 krogov	pikado
10. Bojan Gaber	41 krogov	lovski nož

razglasitev nagrad je bila nadvse slovesna,
izročal jih je generalni direktor Miloš Ga-
brijel

NA OBISKU PRI SINDIKATIH NDR

Na povabilo Centralnega predsedništva sindikatov kemijske, keramične in steklarske industrije NDR in Centralnega predsedništva tekstilne industrije NDR, se je mudila pri njih od 3. do 10. marca 1974 tričlanska delegacija Centralnega odbora sindikatov industrije in rudarstva Jugoslavije. Republiški odbor industrije in rudarstva me je določil v to delegacijo, kar je bilo zame edinstvena in precej odgovorna naloga. Delegacija se je 2.3. zbrala v Beogradu z nalogo, da se seznani z dosedanjimi medsebojnimi odnosi med našimi sindikati. Na pot smo odšli z določenimi nalogami s ciljem poglobiti in razširiti medsebojne odnose na ravni Zveznih sindikatov.

Na berlinskem letališču so nas zelo pristrčno sprejeli naši gostitelji - vodstveni delavci kemijskih sindikatov. Odpeljali so nas v 200 km oddaljeni sedež kemijskih sindikatov NDR - HALLE. Tu je namreč skoncentrirano preko 50% vse kemijske industrije. Z razliko od drugih sindikatov je prav iz teh vzrokov sedež kemijskih sindikatov v tem mestu. Sindikat kemikov je pri njih najmočnejši, saj zaposluje preko 500.000 delavcev. Prav tako dosega omenjena panoga največjo letno rast proizvodnje. Letošnje leto zaključujejo največje investicije v kemijski industriji. Pri tako hitri rasti industrije predstavlja zelo velik problem pomanjkanja delovne sile.

Trenutno samo v kemiji primanjkuje preko 20.000 delavcev. Pomagajo si z zaposlovanjem delavcev iz Poljske in Madžarske. Tudi na ta način ne bodo rešili problematike, zato so se odločili graditi nove tovarne v neposredni bližini meja sosednjih socialističnih republik. Prav iz teh razlogov posvečajo veliko pozornost avtomatizaciji, mehanizaciji proizvodnje, kakor tudi sodobni organizaciji proizvodnje ter izpopolnitvam. Na tak način so v zadnjih mesecih sprostili preko 8.000 delovnih mest in jih zaposlili na novih kapacitetah. Svetovna energetska kriza je prizadela tudi njihovo industrijo, vendar ne v taki meri, kot marsikatero manj razvito deželo. Ob tem moram pripomniti, da imajo bazično kemijsko industrijo dobro razvito; z energetskimi viri (nafta, plin) se v glavnem oskrbujejo iz SZ. Proizvodnjo premoga ne opuščajo, temveč jo vzporedno z ostalimi energetskimi viši še naprej razvijajo. Nafto koristijo v glavnem za kemijsko predelavo. Veliko skrb posvečajo vsesplošni štednji s surovinami. Na to si opozorjen takoj ob vstopu, ko zagledaš na vsaki tovarni ali kombinatu velik transparent, ki opozarja vsakega delavca na splošno državno štednjo. Na napisu piše: "Vsaka prihranjena delovna ura, vsaka prihranjena marka, vsak prihranjen kg surovine ali materiala se nam bo bogato obrestoval". Ta napis nas je spremljal na vsakem koraku naše poti ob ogledovanju industrijskih objektov.

Poleg uradnih razgovorov smo imeli priložnost, da si malo bolj podrobno ogledamo dva velika kombinata ter novonastajajoče mesto Halle - Neustadt (Halle - novo mesto).

Prvi kemijski kombinat, ki smo ga videli, je bila tovarna kemijskih vlaken v Schwartzi na jugu NDR. Kombinat zaposluje preko 28.000 delavcev. Proizvajajo vse vrste kemijskih vlaken; poliamidna, poliesterska, poliacrilna in viskozna vlakna. Obrati so doživeli največji razvoj v zadnjih štirih letih. Poleg visoko avtomatizirane proizvodnje in ob veliki delovni disciplini, so nam razkazali tudi obrate družbenega standarda, tako menze (seveda strogo ločene za kadilce in nekadilce), trgovine, športne objekte, stanovanjsko naselje, kulturni dom, vrtce. V rekreacijo ogromno vlagajo. Šport je pri njih množičen. Samo v omenjenem delu kombinata v Schwartzi deluje 56 kegljaških ekip, od tega 22 ženskih. Množično športno udeleževanje se prične že v vrtcu in šoli ter se nadaljuje vseskozi do upokojitve. Prav zaradi te množičnosti dosegajo na vseh mednarodnih tekmovanjih take uspehe.

Naslednji veliki industrijski objekt, ki smo ga videli, je bil keramični kombinat v Colditzu in zaposluje 7.500 delavcev. Colditz je majhno staro mesto, ki je našim TV gledalcem predvsem poznano iz TV nadaljevanke. Ogledali smo si tudi sam grad, kjer je bilo v II. svetovni vojni taborišče za zavezniške vojne ujetnike - letalce. Mogoče je bolj pomembno to, da je bilo prav v tem gradu prvo nacistično taborišče, takoj po prihodu Hitlerja na oblast t.j. 1933 leta pa do 1940.

Tovarna, ki smo si jo ogledali, je bila pred štirimi leti popolnoma rekonstruirana, tako da je danes opremljena z najmodernejšimi stroji - avtomati za izdelavo raznovrstnih izdelkov iz keramike ter porcelana. S tako visoko tehniko uspevajo 80% svoje proizvodnje plasirati v izvoz in to v 35 držav, med katerimi je Jugoslavija eden od pomembnejših uvoznikov. Poleg same proizvodnje smo imeli priložnost videti tudi nekaj obrate družbenega standarda. Pripomniti moram, da ostanejo pri njih (v NDR) upokojeanci včlanjeni v tovarniški sindikat od smrti in uživajo vse ugodnosti kot aktivni člani kolektiva. Upokojeanci so deležni še naprej cenene družbene prehrane v tovarniški menzi, udeležujejo se vseh sestankov, prireditvev, izletov. Mnogo upokojeancev ostane v honorarnem delovnem odnosu s podjetjem, za kar so jim ob tako velikem pomanjkanju delovne sile zelo hvaležni. Ob takem primeru jim ostane pokojnina neokrnjena.

Poleg otroških varstvenih ustanov smo videli tudi šolski center, kjer usposablja kvalificirane delavce keramične stroke. Šolski center je združen z internatom. Po obveznem 10 letnem osnovnem šolanju se mladinec oz. mladinka, ki se odloči za ta poklic, vpiše v njihovo šolo. Šola traja dve leti s strnjnim poukom, in istočasno obvezno prakso v podjetju. Po dveh letih intenzivnega šolanja in praktičnega dela se ti mladeniči zaposlijo v podjetju kot kvalificirani delavci keramične stroke. Mladini, ki je iz oddaljenih krajev, je na voljo bivanje v udobnem internatu z vsemi potrebnimi objekti: telovadnico, dvorano za kulturne prireditve, pokritim plavalnim bazenom.

Na programu je bil ogled novo nastajajočega stanovanjskega mesta "Halle-Neustadt", ki je zraslo v zadnjih letih in bo dograjeno leta 1980. Že sedaj šteje preko 60.000 prebivalcev, od katerih jih je 80% delavcev iz kemične industrije, zaposlenih v dveh ogromnih kemičnih kombinatih: "LEUNA" z 32.000 delavci in "BU-NA" z 22.000 delavci. Mesto je oddaljeno od kombinatov okoli 20 km in jih lastna železnica, ki je speljana delno tudi pod zemljo, pripelje v 15 minutah na delovno mesto. V malem bi vse to lahko primerjali z našim Velenjem, vendar ima to mesto veliko večje

dimenzije. Istočasno s stanovanjskimi objekti gradijo ob neposredni bližini stanovanj na desetine varstvenih ustanov, šol, trgovin. Naselje je prekrto z raznovrstnimi športnimi objekti - od športnih igrišč, do velikih športnih dvoran in pokritih plavalnih bazenov. To je najmlajše mesto v NDR; povprečna starost ne presega 23 let in ima zaradi tega tudi največji prirastek prebivalstva. Vsakega obiskovalca, ki obišče to mesto, najbolj preseneti na stotine otroških vozičkov, ki vozijo na relaciji vrtec - stanovanjski blok.

Naš obisk v NDR je sovpadal z evropskim prvenstvom v rokometu. Tako nismo spustili niti enega televizijskega prenosa, za kar so bili naši gostitelji zelo pozorni. Omogočili so nam celo ogled tekme med Jugoslavijo in Madžarsko. Nikoli ni bila naša trobojnica tako lepa kot tukaj, v nabito polni dvorani, kjer nas je za barve "plavih" navijalo kakih 30 Jugoslovancev. Publika je bila zelo disciplinirana, vse je potekalo z nemško natančnostjo in redom. Pri nas ali kje drugje se to ne bi zgodilo, da gre 4.000 gledalcev po končani tekmi brez vsakega povelja v vrsto in čaka celih 45 minut - brez vsakega hrupa na svoj plašč iz garderobe.

Prav tako je naš obisk sovpadal s praznovanjem mednarodnega praznika Dneva žena. Praznujejo ga zelo slavnostno in mu povsod dajejo zelo velik pomen. Poleg svečanih proslav po kolektivih smo imeli priliko videti in prisostvovati slavnostnim podelitvam javnih pohval, odlikovanj ter najvišjih državnih priznanj najbolj zaslužnim ženam za izpolnjevanje planskih nalog in za aktivno družbeno politično udejstvovanje. V nekem podjetju smo se prepričali, da se znajo žene imenitno same zabavati. Preko 200 se jih je ob zvoških polk in valčkov urno vrtelo. Moški so bili med

njimi prave izjeme. V NDR je "nežni" spol še vedno številnejši. Torej fantje, če kdo išče partnerko za "sporazum", mu priporočam Vzhodno Nemčijo.

Po petih dneh bivanja v gosteh kemijskih sindikatov smo se zelo tovariško poslovili. Vsedemo se v dve "Volgi" in po dveh urah vožnje po napol prazni štiripasovnici, smo že v Berlinu (vzhodnem) na obisku pri tekstilnih sindikatih NDR.

Naše bivanje teče točno po programu. Pričnemo zopet z uradnimi razgovori na sedežu tekstilnih sindikatov. Zvečer so nam v prostem času na hitro razkazali berlinske znamenitosti, ki so bile čudovito razsvetljene. Center vzhodnega Berlina je popolnoma nov in prečudovit. Zgrajen je na ruševinah iz druge svetovne vojne. Oddaljen je dober kilometer od znanih Brandenburških vrat in Reichstaga, kjer se je poslovala slavna Rdeča armada ob zadnjem naskoku za dokončno zmago nad nacizmom. Sledov nepopisnih borb skoraj ni opaziti. Tu in tam vidiš še kako zrušeno cerkev, ki sameva v opomin, da se kaj takega ne bi več zgodilo. Za berlinskim zidom zagledaš še vedno zrušeno kupolo Reichstaga, na katero je 2. maja 1945 sovjetski podoficir izobesil zmagovito zastavo.

Naslednji dan nam v prostem času razkažejo skoraj ves vzhodni Berlin; tako znamenite palače, berlinski zid, metro, nove stanovanjske četrti, čudovito okolico Berlina z nešteti jezeri in prelepimi gozdovi, v katerih prevladujeta bor in breza. Berlin ima nešteto brezovih gajev in parkov. Sredi enega takih gajev je danes množično pokopališče rdečearmejcev, ki so v zadnjih tednih nacizma žrtvovali življenja za dokončno zmago. Človeka pretrese veličina tega ogromnega grobišča, ki je kot celota en sam spomenik. Tu počiva

preko 20.000 ruskih vojakov, ki so prehodili svojo slavno štiriletno pot od Stalingrada do Berlina. Pokopališče se zaključuje z mavzolejem, na katerem stoji glavni spomenik (tehta 70 ton in je 35 metrov visok).

Po osem dnevnem uspešnem, zanimivem in precej napornem bivanju v NDR smo se na berlinskem letališču prisrčno in prijateljsko poslovili od tekstilcev. Hvaležni smo jim bili za vse, kar so nam pokazali in kar smo od njih zvedeli. Vljudno smo jih povabili na povratni obisk k našim sindikatom industrije in rudarstva z željo, da se tudi sami seznanijo z našimi uspehi v socialistični graditvi.

Ob slovesu so mi najbolj ostale v spominu besede predsednice sindikatov tekstilne industrije NDR, ki je dejala: "Samo delo nas dela bogatejše, kakor delamo danes, tako bomo jutri živeli".

Vkrčamo se v JAT-ov avion DC-9. Kljub vsej gostoljubnosti in postrežbi, ki smo jo bili deležni pri gostiteljih, je bilo snidenje z jugoslovanskimi potniki nepopisno. Vse je bilo tako domače, ko zaslišimo zopet našo govorico. Nihče te ne vpraša, iz katerega dela SFRJ si - vsi smo bili le Jugoslovani in to je bilo najlepše.

Janko Tribušon

OBČNI ZBOR TVD PARTIZAN MEDVODE

Dne 19. aprila 1974 je tudi TVD Partizan Medvode polagal obračun dela za obdobje zadnjih dveh let. Občni zbor je bil v veliki prenovljeni telovadnici doma,

prisostvovalo pa mu je 70 članov društva in nekaj gostov.

Po običajnih formalnostih in izvolitvi vseh potrebnih komisij so bila na dnevnem redu poročila in sicer: otvoritveno in poročilo o splošnem stanju je podal tov. Novljan Jure, poročilo gospodarskega odbora tov. Bertoncely Miro, tehnično poročilo tov. Bihinc Andrej, tajniško in finančno poročilo tov. Knific Slavko.

Poročila so bila temeljita in izčrpna. Gospodarski odbor je opravil velika dela. Eno od največjih akcij je vsekakor potrebno omeniti, to je obnova doma. Pohvala pa gre tudi ostalim članom, saj je bilo skupno opravljenih preko 2000 prostovoljnih delovnih ur. Nadalje pa je tu še ureditev smučišča na Osolniku.

Ob poslušanju tehničnega poročila je lahko človek spoznal resnico, da je to množična organizacija, da goji široko športno dejavnost in da je iz teh vrst izšel že marsikateri odlični športnik.

V razpravi, ki je sledila poročilom, je bila najprej izrečena kritika košarkašem, ki razen redkih izjem niso imeli pravega posluha za razne delovne akcije. Nato je bilo postavljeno vprašanje letovanja na otoku Pagu. Rečeno je bilo, da so sedaj dokončno odpravljene težave pri pridobitvi zemljiško knjižnega izpiska za parcelo. Zemljišče je že posejano z borovci in bo nudilo prijetno senco. K nadaljni realizaciji pa je bila izražena želja, da bi k sodelovanju pritegnili vse medvoške delovne kolektive oz. medvoško kotlino. Potrebno bi bilo zgraditi večjo stavbo za kuhinjo, sanitarije, shrambo itd.

Le na ta način bi lahko na Pagu letovalo večje število ljudi v času vse letne sezone. Potrebna bi bila skupna akcija, saj nam je znano, da delovni kolektivi vsak po svoje rešujejo vprašanje letovanja na morju. Izraženo je bilo upanje, da bo morda ta povezava uspela SZDL, katera se je sedaj reorganizirala in v tem smislu že tudi začela delovati.

O širini in kvaliteti je bilo izrečeno več besed, vendar se je izkristaliziralo mnenje, da je potrebno še naprej prisluhniti želji kraja in še gojiti množičnost in kvaliteto, vendar pa ne za vsako ceno.

V nadaljevanju je bila še večkrat izrečena beseda o povezavi in sodelovanju z sebi podobnimi in sosedami in pa želja po razširitvi prostorov, kar predstavlja velik problem, glede na finančno situacijo. Urbanistični načrt je sicer to razširitev zajel, vendar pa bo za realizacijo potrebno misliti na krajevni samoprispevek. V zraku je vroča želja po pokritem bazenu. Izrečena pa je bila tudi želja po razširitvi doma na Osolniku.

Iz poročil in razprave je bilo tudi razvidno, da je najmanj aktivnih članov ravno med 25 in 40 letom, zato je potrebno posvetiti tem ljudem več pozornosti in jih skušati vključiti v delo.

Po zaključku razprave so bila podeljena priznanja in pokal za najboljše smučarke in smučarje.

Občni zbor je nato dal soglasno razrešnico staremu odboru in tudi soglasno izvolil novi upravni, gospodarski in nadzorni odbor.

V nove odbore so bili izvoljeni naslednji člani:

Upravni odbor: Babnik Gelo, Barle Matevž, Bohinc Andrej, Bertoncely Miro, Bukovec Ivan, Dobnikar Tone, Dolinar Janez, Kavčič Matija, Knific Slavko, Košenina Ana, Lejko Sonja, Potisek Beno, Prestor Mar-

jan, Rotman Ivan, Rozman Franci, Sivec Ivan, Škof Tone, Tavčar Bine, Zaletel Viktor, Zuben Sašo.

Gospodarski zbor: Bezek Viktor, Bohinc Franci, Bukovec Ivan, Cegnar Matjaž, Erzin Sašo, Jaklin Jože, Jazbec Tone, Krajšek Dare, Majcen Miro, Okršlar Tone, Oven Franc, Polak Milan, Popovič Miran, Prebil Janez, Reš Ciril, Skvarča Franc, Tomažin Lado.

Nadzorni odbor: Avsec Tone, Kus Dane, Novljan Jure, Sešek Nasta.

Po zaključku volitev je zbor še soglasno izvolil tov. Barle Matevža za predsednika društva.

Izlakar Lojze

USPEŠNI STRELCI

V nedeljo, 12. maja je bilo strelsko tekmovanje za nagrado Colorja z zračno puško. Nastopilo je 17 tekmovalcev, ki so pokazali polno mero borbenosti in zato tudi rezultati niso izostali.

Rezultati:

1. Janez Šetina	161 krogov
2. Marjan Hribernik	150 krogov
3. Stane Krelj	147 krogov
4. Marjan Kristan	147 krogov
5. Ivan Bugar	139 krogov
6. Herbert Schwikart	138 krogov
7. Franci Krelj	136 krogov
8. Rado Cvajnar	135 krogov
9. Miro Zidar	128 krogov
10. Izidor Traven	124 krogov
11. Jože Gostič	119 krogov
12. Alojz Česen	115 krogov
13. Miro Šuštar	111 krogov
14. Marko Kristan	108 krogov
15. Andrej Bezjak	107 krogov
16. Vojko Duboković	97 krogov
17. Ivan Smolič	67 krogov

KRONIKA

DODATNI NAGRADI

Na predlog Staneta Krmelja po posredovanju vodje obrata kuhinje, je delavski svet sprejel sklep o izplačilu nagrad za gašenje požara v obratu kuhinje lakov. Dodatno prejmeta nagradi po 300 dinarjev še Alojz Narobe in Franc Juvan.

PRIZNANJE POLKVALIFIKACIJE

Na 5. redni seji delavskega sveta so člani sprejeli sklep o priznanju polkvalifikacije - naziva priučen po čl. 25 Pravilnika o izobraževanju in strokovnem izpolnjevanju

Mariji Podvez,
Miletu Milašinoviću in
Francu Jordan.

MORDA NISTE VEDELI.....

NAJPOMEMBNEJŠI IZUMI IN ODKRITJA NARAVOSLOVJA IN TEHNIKE

leta
po našem štetju

papir (Kitajska)	105
smodnik (Kitajska)	okr. 150
uporaba magnetne igle (Kitajska)	okr. 1020
očala (Muran)	okr. 1500
žepna ura (Henlein)	okr. 1500
mikroskop (Jansen)	okr. 1590
dalnogled (Lippershey)	okr. 1600
parni stroj (Watt)	1765
predilni stroj (Hargreaves)	1767
mehanske statve (Cartwright)	1785
železnica (Liverpool-Manchester)	1830
revolver (Colt)	1835
nitroglicerín (Sobrero)	1847
električna železnica (Goebel)	1854
prvo barvilo iz katrana (Perkin)	1856
svinčeni akumulator (Plante)	1859
telefon (Reis)	1861
pisalni stroj (Mitterhofer)	1864-1896
dinamo (Siemens)	1866
dinamit (Nobel)	1867
hladilni stroj (Lindl)	1876
štiritaktni motor (Otto)	1876
strojna puška (Maxim)	1883
parna turbina (Parsons)	1884
bencinski avtomobil (Benz-Daimler)	1885
umetna svila (Chardonnet)	1885
diesel motor (Diesel)	1893-1897
rentgenski žarki (Röntgen)	1895
kinematograf (Lumiere)	1895
motorno letalo (brata Wright)	1903
zvočni film (Vogt-Engl)	1919
penicilin (Fleming)	1928
najlonska vlakna (ZDA)	1938
perlonska vlakna (Nemčija)	1938
reaktivno letalo (Henkel)	1939
radar	1939
prvi jedrski reaktor (Fermi)	1942
daljinska raketa (von Braun)	1942
atomska bomba (ZDA)	1945
elektronski računalnik	1946
letalo z nadzvočno hitrostjo (Bell)	1947
prva jedrska elektrarna (VB)	1956
vodikova bomba (ZDA)	1961
prvi umetni zemljini satelit (ZSSR)	1957
Wanklov motor (Wankel)	1957
laser (ZDA)	1960
prvi polet človeka v vesolje (ZSSR)	1961
prvi človek prost v vesolju (ZSSR)	1965
pristanek vesoljske sonde na Veneri (ZSSR)	1966
prvi pristanek človeka na luni (ZDA)	1969
vesoljska sonda na Marsu (ZSSR)	1971

Rešitvi rebusa:

VEČER
KONJAK
v E čer
konj AK

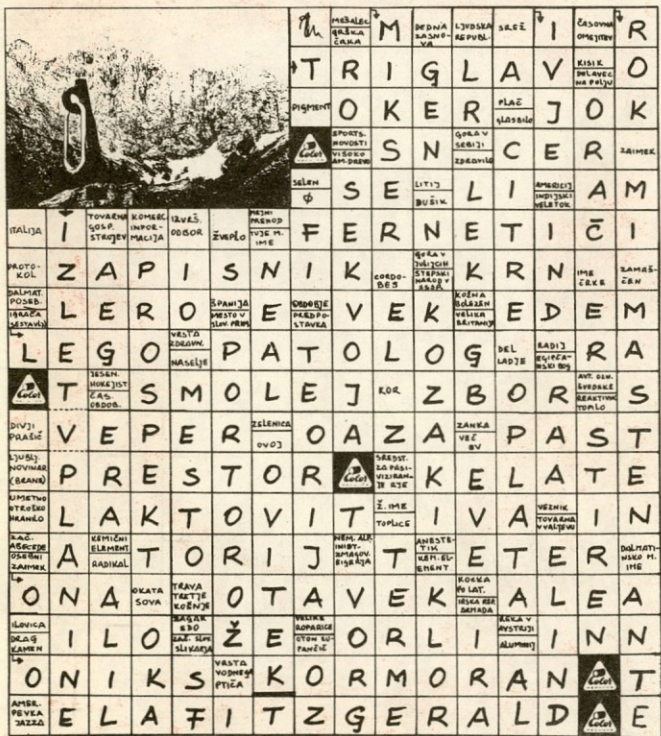
[illegible]

1. nagrada 60 dinarjev
2. nagrada 40 dinarjev
3. nagrada 20 dinarjev

Obilo sreče!

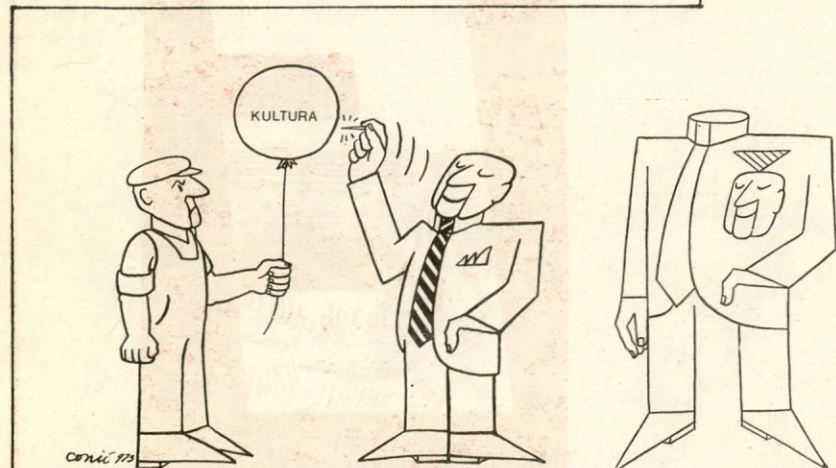
18

PRAVILNA REŠITEV KRIŽANKE IZ MARČEVSKÉ ŠTEVILKE

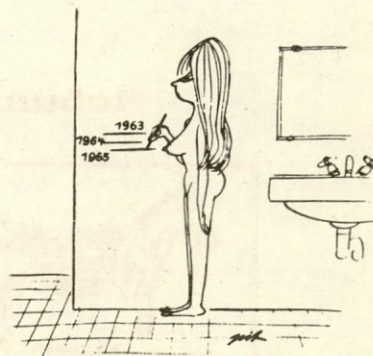
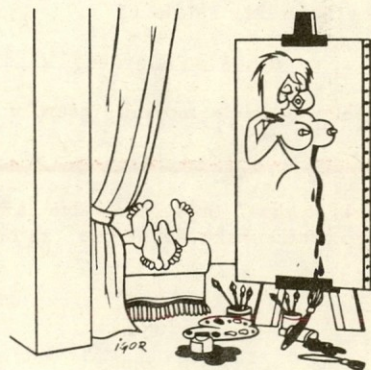
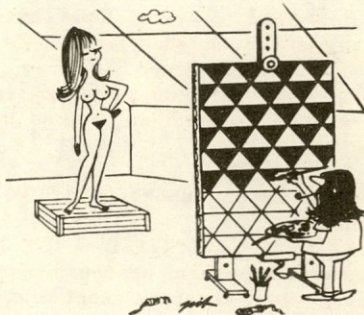
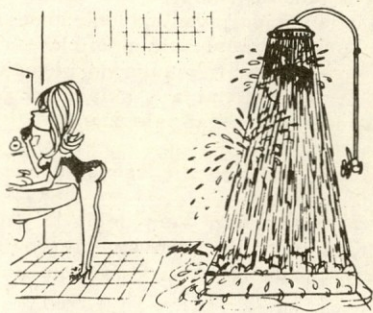

Za nagradno križanko iz marčevske številke Colorjevih informacij smo prejeli 40 rešitev. Javno žrebanje smo tokrat izvedli v prostorih splošno-kadrovskega sektorja. Komisija v sestavi Rezka Bertoncelj, Marinka Tomšič in Ivanka Komatar, je kot dobitnico prve nagrade v znesku 60 dinarjev izžrebala Marto Ribič, drugo nagrado 40 dinarjev prejme Marjan Kovaljev in tretjo nagrado 20 dinarjev Jože Globočnik. Nagrade bodo izžrebancem izplačane skupaj z osebnim dohodkom v juniju 1974.

Čestitamo!

Sale

ANDREJ KNIFIC: DOBRO SMO SE RAZUMELI

Odhod v pokoj je za vsakega delavca nekaj izjemnega. Žal ni enakih meril, zato nekateri upokojitev sprejemajo kot nadaljevanje (honorarnega) dela, dočim drugim prinese zasluženi počitek. Ni dolgo tega, kar smo se poslovili (neuradno seveda) od ANDREJA KNIFICA, komisionarja v skladišču gotovih izdelkov. Takrat je tudi nastal tale zapis:

- Koliko časa in kje vse si delal v Colorju?

"V tovarni Color sem delal 13 let, najprej v mešalnici, nato pa iz zdravstvenih razlogov v skladišču gotovih izdelkov kot delavec in nazadnje kot komisio-

- Kot vem, te je bolezen odvrnila od dela?

"Da, junija bo že dve leti, odkar me ni več v tovarni. Pogrešam tovariše, lepo smo se razumeli. Včasih mi je zelo dolgčas, rad bi še delal. Imam nevšečno bolezen, za katero še zdravniki ne vedo, odkod izvira. Prav verjetno pa je, da sem se prehladil, saj sem veliko delal na prepihu in tudi potil sem se veliko."

- Uradno še nisi upokojen, koliko pa prejemaš pokojnine?

"Zaenkrat še čakam uradne upokojitve ter za tačas dobivam tisoč dinarjev akontacije. Zares me zanima, do kdaj se bo vleкло vse to. Tudi regresa nisem prejel, pa ne vem vzroka, saj sem do 13. februarja bil še v bolniškem staležu?"

- Kaj pa odnos sodelavcev?

"Večkrat. če le morem, grem v tovarno, sicer pa

so me za Novo leto obiskali. Upam, da me ne bodo kar tako pozabili, saj je znano, da v Colorju dobro skrbijo za upokojene člane kolektiva."

Tokrat prvič objavljamo dva lažja rebusa. Verjetno vsi veste, kako se rešuje, zato rej na delo!

Rebus

